

Theory-practice gap and its associated factors in the view of undergraduate nursing students of Kurdistan University of Medical Sciences

Sana Ahmadi¹, Bijan Nouri², Sina Valiee^{3*}

1. Student Research Committee, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

ORCID ID: 0000-0002-7950-8725

2. Associated Professor of Biostatistics, Health Metrics and Evaluation, Research Center, Research Institute for Health Development, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran. ORCID ID: 0000-0003-0064-0094

3. Professor of Nursing, Department of Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran. ORCID ID: 0000-0002-5419-1004

***Corresponding Author:** Sina Valiee, Department of Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran.

Email: valiee@muk.ac.ir

Received: 23 October 2022

Revised: 10 September 2023

Accepted: 17 September 2023

Abstract

Introduction: The theory-practice gap is one of the critical problems of nursing. This gap can affect the quality of patient care. This study aimed to investigate the theory-practice gap and its associated factors in the view of nursing students.

Methods: A cross-sectional survey with census sampling was done on 179, 3rd to 8th semester, undergraduate nursing students of Kurdistan University of Medical Sciences. A self-designed three-part questionnaire including “demographic characteristics”, “theory-practice gap” and “factors associated with the theory-practice gap” was used. The data were analyzed by STATA version 12 using Mann-Whitney, Kruskal-Wallis, Spearman’s correlation coefficient, and multiple regression analysis tests considering a statistically significant level of 0.05.

Results: There was a significant relationship between factors related to instructors and semester ($P=0.0019$). Spearman’s rank correlation coefficient showed that there was a positive and significant relationship between the gap and the total score of the factors ($P=0.0092$, $r=0.1943$). Multiple Regression analysis showed that there was a significant relationship between the theory-practice gap and factors related to hospital and clinical practice ($P=0.005$), as well as factors related to educational planning ($P=0.000$). Factors related to educational planning were the most important factor affecting the theory-practice gap.

Conclusion: Considering the theory-practice gap from the viewpoint of students and the relationship between this gap and total score, it is necessary to apply appropriate strategies to reduce the theory-practice gap and revision of educational planning in order to avoid the gap generation and its complications.

Keywords: Clinical training, Theory training, Gap, Nursing student

How to cite this article:

Ahmadi S, Nouri B, Valiee S. Theory-practice gap and its associated factors in the view of undergraduate nursing students of Kurdistan University of Medical Sciences, Journal of Nursing Education (JNE). May 2020. p24-34 (in Persian) ISSN/ © 2022 The Authors. Published by Iranian Nursing Association.

This is an open access article under the CC BY license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل موثر بر آن از دیدگاه دانشجویان پرستاری مقطع کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی کردستان

ثنا احمدی^۱، بیژن نوری^۲، سینا ولیئی^{۳*}

۱. کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران ORCID: ۰۰۰۰-۰۰۰۲-۷۹۵۰-۸۷۲۵
۲. دانشیار آمار زیستی، مرکز تحقیقات سلامت سنجی و ارزشیابی، پژوهشکده توسعه سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران ORCID: ۰۰۰۰-۰۰۰۳-۰۰۶۴-۰۰۹۴

۳. استاد گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران ORCID: ۰۰۰۰-۰۰۰۲-۵۴۱۹-۱۰۰۴
*نویسنده مسئول: سینا ولیئی، استاد گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران

ایمیل: valiee@muk.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۶/۲۶

تاریخ بازبینی: ۱۴۰۲/۶/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۸/۱

چکیده

مقدمه: شکاف بین آموزش تئوری و بالین یکی از مشکلات اساسی رشته پرستاری است. این شکاف می تواند کیفیت مراقبت از بیمار را تحت تاثیر قرار دهد. پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل موثر بر آن از دیدگاه دانشجویان پرستاری انجام شد.

روش کار: این پژوهش به روش مقطعی بر روی ۱۷۹ نفر از دانشجویان پرستاری ترم ۸-۳ دانشگاه علوم پزشکی کردستان به روش سرشماری انجام شد. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته سه قسمتی شامل «مشخصات دموگرافیک»، «شکاف آموزش تئوری و بالین» و «عوامل موثر بر شکاف آموزش تئوری و بالین» بود. داده ها با استفاده از نسخه ۱۲ نرم افزار STATA و آزمون های من-ویتنی، کروسکال والیس، ضریب همبستگی اسپیرمن و آنالیز رگرسیون چندگانه با سطح معناداری برابر ۵ درصد تحلیل شد.

یافته ها: رابطه معنی داری بین عوامل مربوط به مربیان پرستاری و ترم تحصیلی وجود داشت (۰/۰۰۱۹). ضریب همبستگی اسپیرمن نشان داد که رابطه ی مثبت و معنی داری بین میزان شکاف و نمره کل عوامل وجود داشت (P=۰/۰۰۹۲ و P=۰/۱۹۴۳). رگرسیون چندگانه نشان داد که رابطه ی معنی داری بین شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل مربوط به بیمارستان و محیط بالین (P= ۰/۰۰۵) و همچنین عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی (P= ۰/۰۰۰) وجود داشت. عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی مهم ترین عامل موثر بر شکاف آموزش تئوری و بالین بود.

نتیجه گیری: با توجه به وجود شکاف بین آموزش تئوری و بالین از دیدگاه دانشجویان و رابطه ی مثبت و معنی دار بین این شکاف و نمره کل، اتخاذ راهکارهای مناسب جهت کاهش فاصله آموزش تئوری و بالین و بازنگری برنامه ریزی های آموزشی، جهت جلوگیری از ایجاد شکاف و مشکلات ناشی از آن، ضروری به نظر می رسد.

کلید واژه ها: آموزش بالینی، آموزش تئوری، شکاف، دانشجوی پرستاری

مقدمه

هر رشته علمی و هر نظام آموزشی شامل مجموعه ای از ویژگی های منحصر به فردی می باشد که پیکره ی اصلی آن نظام را تشکیل داده اند [۱]. متخصصین، پرستاری را علم به کار گیری دانش و مهارت برای بهبود سلامت بیماران می دانند و آموزش بالینی بخش مهمی از آموزش پرستاری می باشد [۲]. زیرا شرایطی ایجاد می نماید تا دانشجویان پرستاری مطالب تئوری آموخته شده را در بالین توسعه داده و تجربه ی واقعی با حضور بیماران را کسب نمایند [۳]. حفظ کیفیت و امنیت در زمان رفع نیاز های مراقبتی بیماران امری مهم و ضروری بوده و آموزش پرستارانی با مهارت های بالینی بالا، لازمه ی فراهم شدن آن می باشد. یادگیری مهارت های بالینی علاوه بر اینکه موجب ارائه ی مراقبت ایمن به بیماران می شود، برای تسهیل در تصمیم گیری های بالینی و ایجاد علاقه به حرفه ی پرستاری نیز یک پیش نیاز اساسی محسوب می گردد [۴]. موانعی در رسیدن به این هدف وجود دارد که از جمله ی این موارد می توان به شکاف میان دروس تئوری و بالین اشاره نمود [۵].

شکاف آموزش تئوری و بالین در نگاه نخست به معنی عدم تطابق دانش تئوری کلاس های درس با تجربیات محیط بالین و از منظری دیگر به معنای بکار نگرفتن دروس تئوری پرستاری در عرصه بالین تعریف می شود [۶]. این فاصله به عنوان مشکلی اساسی در رشته های بالینی به خصوص پرستاری همواره مطرح بوده و با وجود اینکه دهه های طولانی از مطالعه ی آموزش پرستاری می گذرد و تئوری های زیادی در این زمینه تدوین شده اما همچنان شکاف واقعی بین آموزش تئوری و بالین وجود دارد [۷].

مطالعه ی صالحی و همکاران نشان داد که از نظر دانشجویان، اساتید و پرستاران بین آموخته ها و خدمات پرستاری هماهنگی وجود ندارد [۸]. نتیجه مطالعه ی نیری و همکاران نشان داد که پرستاران بر این باورند که آنچه در بالین انجام می دهند با آموزش آن ها متفاوت بوده و بیش تر انرژی آن ها اغلب صرف امور اداری و منشی گری می گردد [۹]. همچنین ادیب و همکاران در مطالعه ی خود نشان دادند که از دیدگاه پرستاران بین مراقبت بالینی و دانش آنها شکاف وجود دارد و زیاد بودن امور نوشتاری در بخش ها بیش ترین ممانعت را در به کار گیری آموخته ها ایجاد می نماید [۱۰].

آنچه پرستار با آن مواجه است، عرصه ی بالین می باشد که در آن ضرورت به کارگیری دانش آموخته شده قبلی وجود دارد. به عبارت دیگر رشته پرستاری زمانی ارزش می یابد که در عمل پیاده شوند و در این صورت است که نتیجه ی کار پرستاران به کیفیت و ارتقا سطح سلامت جامعه منجر می شود [۱۱]. لذا شناخت عوامل شکاف بین آموزش تئوری و بالین یک ضرورت مهم است چرا که عدم انطباق یادگیری های نظری با خدمات ارائه شده در آینده نشان از آن دارد که با وجود صرف هزینه و زمان در زمینه آموزش علوم پزشکی، شکوفایی و به بار نشستن آموزش با مشکل مواجه شده و هم زمینه هدر رفتن تلاش های آموزشی دانشکده ها را فراهم می کند و هم خدمات بالینی پرستاری را زیر سوال می برد [۱۲]. در واقع عدم تطابق آموزش نظری با عملکرد پرستاران در بالین منجر به بلااستفاده ماندن اندوخته های علمی آنان و تبعیت از روش های سنتی معمول در بالین می شود که این موضوع از گسترش علوم نظری در پرستاری جلوگیری کرده و منجر به افت کیفیت ارائه ی خدمات پرستاری می گردد [۱۳]. همچنین فاصله ی بین تئوری و بالین یکی از دلایل عملکرد غیر موثر و ترک شغل در پرستاران معرفی شده [۱۴] و در دانشجویان پرستاری نیز تاثیرات نامطلوبی به همراه دارد یعنی به علت تعارضات موجود بین انتظارات استادان و واقعیت های محیط کار، دانشجویان نمی توانند خود را با شرایط سازگار نموده و مشکلاتی در ابعاد جسمانی و روانی آن ها بروز می کند که شامل احساس ناتوانی، اضطراب، افسردگی، عدم امنیت به دلیل نداشتن کارایی در محیط کار و در نهایت کناره گیری از حرفه می شود [۱۵].

تاثیر شکاف میان آموزش تئوری و بالین تنها محدود به پرستاران و دانشجویان نیست و می تواند سلامت بیماران را هم به خطر بیندازد [۱۶]. پس با شناسایی عوامل موثر بر شکاف میان آموزش تئوری و بالین و تلاش جهت کاسته شدن این خلا در آموزش، پرستاران تصمیمات بالینی بهتری اتخاذ نموده و عملکرد آنان بهبود می یابد [۱۷]. نتایج مطالعه ی کرمان ساروی و همکاران نشان داد که وضعیت آموزش تئوری و بالین نیازمند به کار گیری شیوه های آموزشی جامع تر به منظور یکپارچه کردن دانش و عمل، امکانات و تجهیزات محیط بالین و ارزیابی بالینی می باشد و ضروری است که تمهیدات لازم در این ابعاد صورت گیرد

ی عوامل مربوط به مربیان پرستاری (۱۳ سوال)، عوامل مربوط به دانشجو (۷ سوال)، عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی (۵ سوال)، عوامل مربوط به بیمارستان و محیط بالین (۱۵ سوال) و عوامل مربوط به بیمار و همراه او (۴ سوال) بود. جهت نمره گذاری، مقیاس لیکرت (۵ گزینه ی کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم) در نظر گرفته شد. دامنه نمره شکاف آموزش تئوری و بالین بین ۱۰ تا ۵۰ و دامنه نمره کل عوامل مؤثر بر شکاف آموزش تئوری و بالین بین ۴۴ تا ۲۲۰ بود. نمره بالاتر به معنای شکاف بیش تر و مؤثر تر بودن عامل در نظر گرفته شد. روایی صوری و روایی محتوی کیفی پرسشنامه ها توسط ۱۰ نفر از اساتید دانشکده پرستاری و مامایی و ۲ نفر از اساتید حوزه ی آموزش پزشکی مورد بررسی قرار گرفت. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه در اختیار ۲۰ نفر از دانشجویان پرستاری که در مطالعه شرکت نداشتند، قرار گرفت و به روش همبستگی درونی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ بررسی گردید. پایایی پرسشنامه شکاف آموزش تئوری و بالین $\alpha = 0.74$ و پایایی پرسشنامه عوامل مؤثر بر شکاف آموزش تئوری و بالین $\alpha = 0.93$ محاسبه گردید مقاله حاضر برگرفته از پژوهش مصوب در شورای تخصصی پژوهش دانشگاه علوم پزشکی کردستان و کمیته اخلاق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کردستان مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۵ با کد اخلاق به شماره IR.MUK.REC.1400.264 می باشد و پس از اخذ رضایت از دانشجویان پرستاری و تکمیل پرسشنامه های مربوطه توسط آن ها، با رعایت محرمانه بودن اطلاعات پرسشنامه ها جمع آوری گردید. در نهایت داده ها با استفاده از نسخه ۱۲ نرم افزار STATA تحلیل شد. با توجه به نتیجه آزمون کولموگروف اسمیرنوف از آزمون های آماری توصیفی و آزمون های نان پارامتریک من-ویتنی، کروسکال والیس، ضریب همبستگی اسپیرمن و آنالیز رگرسیون چندگانه به منظور بررسی فرضیات مطالعه استفاده گردید و سطح معنا داری ۵ درصد در نظر گرفته شد.

یافته ها

نتایج نشان داد که اکثر دانشجویان شرکت کننده در پژوهش زن (۵۸/۶۶ درصد)، مجرد (۹۶/۰۹ درصد)، بومی (۵۶/۹۸ درصد)، با میانگین سنی 21.86 ± 2.41 بودند (جدول ۱). از دیدگاه دانشجویان پرستاری میانگین نمره شکاف آموزش

[۱۸]. در واقع با برطرف کردن این فاصله روند یادگیری، وضعیت بالینی دانشجویان و مراقبت ارائه شده ارتقا خواهد یافت [۱۹].

بنابراین با عنایت به اینکه شناسایی میزان و عوامل مؤثر بر میزان شکاف میان آموزش تئوری و بالین در رشته پرستاری و کاهش آن یکی از اهداف آموزشی تمامی دانشگاه های علوم پزشکی سراسر کشور می باشد و همچنان در رشته ی پرستاری میان آموزش تئوری و بالین فاصله وجود دارد، پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل مؤثر بر آن از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال ۱۴۰۰ انجام شد.

روش کار

این مطالعه مقطعی با هدف تعیین شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل مؤثر بر آن از دیدگاه دانشجویان پرستاری مقطع کارشناسی در سال ۱۴۰۰ در دانشگاه علوم پزشکی کردستان انجام شد. ۱۷۹ نفر از دانشجویان پرستاری ترم ۳-۸ به روش سرشماری انتخاب شدند. معیار های ورود به مطالعه برای دانشجویان شامل تحصیل در دوره کارشناسی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سابقه ی شرکت در کارآموزی و همچنین رضایت برای شرکت در مطالعه بود و دانشجویانی که فاقد سابقه ی کارآموزی بودند، تمایلی به شرکت در این مطالعه را نداشتند و یا اینکه پرسشنامه را به صورت ناقص و نادرست تکمیل نمودند، از مطالعه حذف شدند.

در این مطالعه برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه محقق ساخته سه قسمتی که بر اساس مطالعه ی شهزادی و همکاران [۲۰]، خدایی و همکاران [۲۱] و مجیدی و همکاران [۱۶] تهیه شد، استفاده گردید. این پرسشنامه محقق ساخته شامل «مشخصات دموگرافیک»، «شکاف آموزش تئوری و بالین» و «عوامل مؤثر بر شکاف آموزش تئوری و بالین از دیدگاه دانشجویان پرستاری» بود. اطلاعات دموگرافیک شامل سن، جنسیت، وضعیت تاهل، محل سکونت، ترم تحصیلی، معدل و تعداد واحد های گذرانده شده بود. پرسشنامه شکاف آموزش تئوری و بالین شامل ۱۰ سوال و پرسشنامه عوامل مؤثر بر شکاف آموزش تئوری و بالین از دیدگاه دانشجویان پرستاری شامل ۴۴ سوال در ۵ حیطه

تئوری و بالین و عوامل موثر بر آن به ترتیب $31/03 \pm 5/27$ (بالا تر از میانگین) و $147/37 \pm 23/22$ (بالا تر از میانگین) بود (جدول ۲) رابطه معنی داری بین مشخصات دموگرافیک و میانگین شکاف آموزش تئوری وجود نداشت. بین مشخصات دموگرافیک و ترم تحصیلی ($P=0/0147$) رابطه معنی دار آماری وجود داشت (جدول ۳).

همچنین رابطه معنی داری بین یکی از عوامل موثر بر شکاف آموزش تئوری و بالین (عوامل مربوط به مربیان پرستاری) و ترم تحصیلی وجود داشت ($P=0/0019$). نتیجه ی ضریب همبستگی اسپیرمن نشان دهنده ی وجود رابطه ی مثبت و معنی دار ($P=0/0092$) و ($r=0/1943$) بین میزان شکاف و نمره کل عوامل بود. همچنین نشان داد که رابطه معنی داری بین شکاف آموزش تئوری و بالین با عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی ($P<0/001$) و بیمارستان و محیط بالین ($P=0/0008$) وجود دارد (جدول ۴).

نتیجه ی رگرسیون چندگانه نشان دهنده ی وجود رابطه ی معنی داری بین شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل مربوط به بیمارستان و محیط بالین ($P=0/005$) و عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی ($P<0/001$) می باشد. در نهایت "عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی" مهم ترین عامل موثر بر شکاف آموزش تئوری و بالین بود (جدول ۵).

بحث

از دیدگاه دانشجویان پرستاری شکاف بین آموزش تئوری و بالین بیش تر از میانگین بود. نتیجه مطالعات محمدی و همکاران (۲۰۱۶) [۲۲]، کرمان ساروی و همکاران (۲۰۱۳) [۱۸]، جهانی شوراب و همکاران (۲۰۱۱) [۲۳] و نوحی و همکاران (۲۰۰۷) [۲۴] نیز نشان دهنده ی شکاف تئوری و بالین بود. برخی از مطالعات خارج از کشور مانند مطالعه ی Nairn و همکاران (۲۰۱۲) [۲۵]، Chan و همکاران (۲۰۱۲) [۲۶] و Hatlevik (۲۰۱۲) [۲۷] نیز وجود این شکاف را تأیید نموده است. با توجه به وجود شکاف میان آموزش تئوری و بالین از دیدگاه دانشجویان پرستاری، شناسایی عوامل موثر به منظور کاهش میزان شکاف و ارتقا سطح آموزش در رشته پرستاری امری ضروری است چرا که عدم انطباق آموزش تئوری با خدمات ارائه شده در آینده به معنای هدر رفتن تلاش های آموزشی دانشکده ها و زیر سوال رفتن خدمات بالینی پرستاری می باشد. در واقع عدم گسترش

علوم تئوری در پرستاری، افت کیفیت خدمات پرستاری، استفاده از روش های سنتی معمول، ترک شغل در پرستاران و به خطر افتادن سلامت بیماران جزئی از اثرات نامطلوب عدم تطابق آموزش تئوری با عملکرد پرستاران در بالین محسوب می گردد که با کاهش این شکاف می توان از بروز چنین مشکلاتی در آینده نزدیک جلوگیری نماییم. همچنین نتیجه پژوهش حاضر حاکی از آن است که میانگین نمره عوامل موثر بر شکاف بین آموزش تئوری و بالین بیش تر از میانگین بود و بین عوامل مربوط به مربیان پرستاری و ترم تحصیلی رابطه ی معنی داری وجود داشت. در مطالعه ی کرمان ساروی و همکاران یکی از نواقص آموزش بالینی، صلاحیت حرفه ای مربیان بود که اغلب دانشجویان از عملکرد مربیان در حیطه ی آموزش بالینی رضایت کافی نداشتند [۲۹]. نتیجه مطالعه ی چراغی و همکاران در این زمینه حاکی از آن است که مربیان پرستاری از مهارت عملی کافی برخوردار نیستند [۳۰]. در مطالعه ی دیگری هم عنوان شده که عدم وجود مهارت بالینی کافی مربیان یکی از علل وجود شکاف بین آموزش تئوری و بالین می باشد و این فقدان نشان دهنده ی این است که در هنگام استخدام مربیان به مهارت های بالینی توجهی ندارند و به دانش تئوری آنان توجه بیش تری می شود، شاید ارزیابی مهارت های بالینی مربیان بتواند به عنوان گامی موثر در جهت کاهش شکاف بین آموزش تئوری و بالین در هنگام استخدام مربیان در نظر گرفته شود [۳۱]. فدراسیون اروپایی مربیان پرستاری، داشتن مهارت بالینی را به عنوان یکی از اصلی ترین صلاحیت های یک مربی پرستاری معرفی کرده است [۳۲]. صلاحیت مربی پرستاری شامل داشتن دانش بالینی و تئوری مهارت ها و نگرش آنان به عملکرد پرستاری و توانایی وی به منظور تلفیق دانش تئوری و بالینی می باشد [۳۳]. چرا که مربی علاوه بر انتقال مهارت های علمی و عملی، نقش مهمی در سوق دادن دانشجو به سوی پذیرش نقش حرفه ای برعهده دارد [۳۴] و چنانچه گزینش مربیان متناسب با سطح علمی و درک دانشجویان از رشته پرستاری در هر ترم باشد، در کاهش شکاف موثر تر خواهد بود چرا که نیاز دانشجویان در ترم های اول با ترم های بالا تر متفاوت بوده و در هر مقطعی لازم است که متناسب با آن شرایط مربیانی با صلاحیت بالینی کافی انتخاب شوند. در سیستم آموزش پرستاری ایران بر خلاف

است. بسیاری از مسئولین امکانات بیمارستانی و دانشگاهی را خاص پزشکان می دانند در حالی که بخش عمده نیرو انسانی در نظام سلامت را پرستاران تشکیل می دهند [۳۹]. با وجود اینکه شکاف بین آموزش تئوری و بالین همواره وجود داشته و خواهد داشت و امکان برطرف کردن آن به طور کامل وجود ندارد، می توان با محاسبه میزان شکاف در دانشکده ها، شناسایی عوامل موثر بر ایجاد آن و همچنین ارائه راهکار هایی مناسب، این شکاف را کاهش دهیم [۱۵] از محدودیت های این مطالعه می توان به استفاده از پرسشنامه محقق ساخته و محدود بودن نمونه ها به یک دانشگاه اشاره نمود. پیشنهاد می شود که ابزاری جهت بررسی میزان شکاف آموزش تئوری و بالین از دیدگاه دانشجویان، مربیان پرستاری و پرستاران نیز طراحی گردد و در نقاط مختلف کشور این مسئله بیش تر و به طور دقیق تری مورد بررسی قرار گیرد.

نتیجه گیری

نتایج مطالعه حاضر نشان دهنده بالا بودن نمره شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل موثر بر آن نسبت به میانگین، وجود رابطه ی معنی دار و مثبت بین شکاف آموزش تئوری و بالین و نمره کل عوامل و معنی دار بودن رابطه ی بین شکاف آموزش تئوری و بالین با عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی و بیمارستان و محیط بالین بود. لذا طراحی و اجرای راهکار های مختلف جهت رفع و کاهش شکاف آموزش تئوری و بالین ضروری است.

سیاسگذاری

بدین وسیله از دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی کردستان که در این مطالعه شرکت نمودند تشکر و قدردانی می گردد.

تضاد منافع

بدین وسیله نویسندگان تصریح می نمایند که هیچ گونه تضاد منفعی در خصوص پژوهش کنونی وجود ندارد.

برخی از کشور ها [۳۵]، اغلب مربیان در آموزش تئوری و بالین سهیم هستند. در چنین شرایطی داشتن قدرت تلفیق دانش تئوری و بالین بسیار پر اهمیت می باشد. لذا اجرای فرآیند آموزش از طریق مربیان کارآمد می تواند دانشجویانی با حداکثر مهارت بالینی و تئوری تربیت نماید و می تواند به عنوان یکی از مهم ترین معیار ها جهت کاهش شکاف بین دانش تئوری و بالین محسوب شود.

نتیجه ی مطالعه ی حاضر حاکی از آن است که رابطه ی معنی داری بین شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل مربوط به بیمارستان و محیط بالین و عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی وجود دارد. نتیجه ی مطالعه ی خدایی و همکاران نشان داد که از دیدگاه دانشجویان برنامه ریزی آموزشی عامل موثری جهت ایجاد شکاف بین آموزش تئوری و بالین محسوب می گردد [۲۱]. مطالعه ی صالحی و همکاران نیز نشان داد که تهیه و تدوین برنامه و اهداف آموزشی به عنوان گامی اساسی می تواند در ارتقا آموزش دوره علوم پایه پزشکی مفید واقع شود [۳۶]. در واقع برنامه ریزی زمان حال و آینده را به هم مرتبط می سازد و عنوان اولین وظیفه یک مدیر محسوب می شود. بنابراین با اتخاذ برنامه ریزی آموزشی موثر توسط مسئولین، آموزش تئوری تا حد زیادی با آموزش بالین مطابقت داشته و از تبعات منفی که در آینده به وجود می آید، جلوگیری خواهد شد. در مطالعه ی محمدی و همکاران از نظر پرستاران، مهم ترین عامل موثر بر شکاف دانش نظری و عملی به بیمارستان و محیط بالین مربوط بود [۳۷] در حالی که در مطالعه ی وارن و همکاران رضایت از محیط های بالینی را در سطح مطلوبی ارزیابی کردند و بر ضرورت ارتباط بین مربی و دانشجو بیش تر از محیط بالینی تاکید نمودند، به عبارتی در بسیاری از کشور های توسعه یافته بر خلاف کشور ما محیط بالینی در سطح مطلوبی قرار دارد [۳۸]. این امر به این موضوع اشاره دارد که مسئولین باید توجه بیش تری به محیط های بالینی داشته باشند چرا که از دیدگاه دانشجویان پرستاری در کنار محیط دانشگاهی، بیمارستان و محیط بالین هم به عنوان عاملی مهم بر میزان شکاف آموزش تئوری و بالین موثر می باشد و یقیناً بکارگیری امکانات رفاهی و آموزشی برای رشته پرستاری در محیط بالین امری ضروری

References

1. Cody WK. Nursing theory-guided practice: What it is and what it is not. Philosophical and theoretical perspectives for advanced nursing practice (Fifth edition, p 47-50) Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning. 2011.
DOI:10.1177/0894318413477151
2. Hengameh H, Afsaneh R, Morteza K, Hosein M, Marjan SM, Ebadi A. The effect of applying direct observation of procedural skills (DOPS) on nursing students' clinical skills: a randomized clinical trial. *Global journal of health science*. 2015;7(7):17.
3. Ironside PM, McNelis AM, Ebright P. Clinical education in nursing: Rethinking learning in practice settings. *Nursing Outlook*. 2014;62(3):185-91.
DOI:10.1016/j.outlook.2013.12.004
4. Lee N-J, Chae S-M, Kim H, Lee J-H, Min HJ, Park D-E. Mobile-based video learning outcomes in clinical nursing skill education: a randomized controlled trial. *Computers, Informatics, Nursing*. 2016;34(1):8.
DOI: 10.1097/CIN.0000000000000183
5. Siavash VY, Ebadi A, Rahmani R, Tavallaei A, Khatouni A, Tadrissi S, et al. Comparison of the status of clinical education in the views of nursing educators and students. 2011.
6. Dehghan Nayeri N, Nazari AA, Salsali M, Ahmadi F, Adib Hajbaghery M. Iranian staff nurses' views of their productivity and management factors improving and impeding it: a qualitative study. *Nursing & health sciences*. 2006;8(1):51-6.
7. Wilson J. Bridging the Theory Practice Gap. *Australian Nursing Journal*: IN, The. 2008 Oct;16(4):25.
8. Fatehi N, Najafipour S, Alipour L, Abedi HA, Salehi S. Learning activities and clinical nursing services gap and the related factors: a comparative study. *Iranian Journal of Medical Education*. 2001;1(3).
9. Dehghan Nayeri N, Nazari AA, Adib Hajbaghery M, Salsali M, Ahmadi F. Nurses views on productivity and its influencing factors: "a qualitative study". *Kashan University of Medical Sciences Journal (FEYZ)*. 2005;8(4):43-51.
10. Ghorbanian N, Abdollahzadeh Mahlani F, Kazemi Haki B. Effective factors on clinical education quality anesthesiology and operating room students view. *Education Strategies in Medical Sciences*. 2014;6(4):235-9.
11. Heydari A, Soudmand P, Hajiabadi F, Armat M, Rad M. The causes and solutions of the theory and practice gap from nursing education view point: A review article. *Journal of Medical Education Development*. 2014;7(14):72-85.
12. Pazokian M, Rassouli M. Challenges of nursing clinical education in world. *Journal of Medical Education Development*. 2012;5(8):18-26.
13. Heydari A, Alizadeh B, Mazloun S. The effect of preceptorship program on clinical skills of undergraduate nursing students. *Iranian Journal of Medical Education*. 2013;13(7):588-600.
14. Last L, Fulbrook P. Why do student nurses leave? Suggestions from a Delphi study. *Nurse education today*. 2003;23(6):449-58.
DOI: 10.1016/s0260-6917(03)00063-7
15. Haghanie F. Active learning: An approach for reducing theory-practice gap in clinical education. *Iranian journal of medical education*. 2012;11(9):1179-90.
16. Majidi S, Mehrabian F, Asgharnia M, Safar MH, Kazemnezhad E. Effective factors on adaptation of theoretical education and practical nursing care. 2015.
17. Saarikoski M, Warne T, Kaila P, Leino-Kilpi H. The role of the nurse teacher in clinical practice: an empirical study of Finnish student nurse experiences. *Nurse education today*. 2009;29(6):595-600.
DOI: 10.1016/j.nedt.2009.01.005
18. Kermansaravi F, Navidian A, Imani M. Nursing students' views toward quality of theoretical and clinical nursing education: A qualitative study. *The Journal of Medical Education and Development*. 2013;7(4): 28-40
19. Preston L. Making connections with nature: Bridging the theory—practice gap in outdoor and environmental education. *Journal of Outdoor and Environmental Education*. 2004;8(1):12-9.
DOI:10.1007/BF03400791
20. Shahzadi C, Kousar R, Hussain M, Waqas A, Gilani SA, Safdar M. The assessment of gap between theory and training classes in nursing education system: a case of University of Lahore, Pakistan.

- Saudi Journal of Medical and Pharmaceutical Sciences. 2017;3(8):896-906.
21. Khodaei A, Mansourain M, Ganjei S, Asgari H. Strategies for decreasing gap between theory & clinical performance from the viewpoints of nursing students in tabriz university of medical sciences. *Research in Medical Education*. 2016;8(2):49-59.
 22. Mohammadi MM. Factors affecting the gap between the theoretical and practical knowledge from the perspective of the nurses in imam reza hospital and nursing students in nursing and midwifery school in kermanshah, 2015. *The J Urmia Nurs Midwifery Fac*. 2016;14:455-64.
 23. Jahani Shoorab N, Golmakani N, Mazluom R, Mirzakhani K, Azhari S, Navaiyan A. A survey on the theory and practice gap in Mashhad nursing and midwifery faculty. *Nursing And Midwifery Journal*. 2011;9(5):0-.
 24. Nouhi E, Kohan S, Haghdooost A, Nazari R. Theoretical nursing courses application in clinical field: clinical nurse teachers & students perspectives in Mazandaran University of Medical Sciences. *Iran Journal of Nursing*. 2007;20(52):29-38.
 25. Nairn S, Chambers D, Thompson S, McGarry J, Chambers K. Reflexivity and habitus: opportunities and constraints on transformative learning. *Nursing Philosophy*. 2012;13(3):189-201.
DOI: 10.1111/j.1466-769X.2011.00530.x
 26. Chan EA, Chan K, Liu YWJ. A triadic interplay between academics, practitioners and students in the nursing theory and practice dialectic. *Journal of advanced nursing*. 2012;68(5):1038-49.
DOI: 10.1111/j.1365-2648.2011.05808.x
 27. Hatlevik IKR. The theory-practice relationship: reflective skills and theoretical knowledge as key factors in bridging the gap between theory and practice in initial nursing education. *Journal of advanced nursing*. 2012;68(4):868-77.
DOI: 10.1111/j.1365-2648.2011.05789.x
 28. Kermansaravi F, Navidian A, Yaghoubinia F. Nursing students' views of nursing education quality: a qualitative study. *Glob J Health Sci*. 2015;7(2):351-9.
 29. Cheraghi MA, Salsali M, Safari M. Ambiguity in knowledge transfer: the role of theory-practice gap. *Iranian journal of nursing and midwifery research*. 2010;15(4):155.
 30. Chessser-Smyth PA. The lived experiences of general student nurses on their first clinical placement: A phenomenological study. *Nurse education in practice*. 2005;5(6):320-7.
DOI: 10.1016/j.nepr.2005.04.001
 31. Gillespie M. Student-teacher connection: a place of possibility. *Journal of Advanced Nursing*. 2005;52(2) 211-9.
DOI: 10.1111/j.1365-2648.2005.03581.x
 32. Salminen L, Minna S, Sanna K, Jouko K, Helena L-K. The competence and the cooperation of nurse educators. *Nurse education today*. 2013;33(11):1376-81.
DOI: 10.1016/j.nedt.2021.104769
 33. Dehghani K, Dehghani H, Falahzadeh H. The educational problems of clinical field training based on nursing teachers and last year nursing students'view points. 2005.
 34. Salsali M. Evaluating teaching effectiveness in nursing education: an Iranian perspective. *BMC medical education*. 2005;5(1):1-9.
 35. Salehi R, Jafari N, Golshani M, Haghani F. Determining Educational Objectives and Evaluating Them in Department of Anatomy in Isfahan School of Medicine. *Iranian Journal of Medical Education*. 2011;10. (5)
 36. Mohammadi MM, Parandin S. Factors affecting the gap between the theoretical and practical knowledge from the perspective of the nurses in imam reza hospital and nursing students in nursing and midwifery school in kermanshah, 2015. *Nursing And Midwifery Journal*. 2016;14(5):455-64.
 37. Warne T, Johansson U-B, Papastavrou E, Tichelaar E, Tomietto M, Van den Bossche K, et al. An exploration of the clinical learning experience of nursing students in nine European countries. *Nurse education today*. 2010;30(8):809-15.
DOI: 10.1016/j.nedt.2010.03.003
 38. Salehi S, Mohmedie Karbalaie A, Abedi H. A study of the implementation rate of evidence-based nursing cares by nurses in state hospitals in Ahwaz in 2011. *Evidence Based Care*. 2013;3(2):7-16.

جدول

جدول ۱. مشخصات دموگرافیک دانشجویان پرستاری

متغیر	تعداد (درصد)
جنس	زن (۵۸/۶۶) ۱۰۵
	مرد (۴۱/۳۴) ۷۴
وضعیت تاهل	مجرد (۹۶/۰۹) ۱۷۲
	متاهل (۳/۹۱) ۷
محل سکونت	بومی (۵۶/۹۸) ۱۰۲
	غیر بومی (۴۳/۰۲) ۷۷
انحراف معیار $\pm$ میانگین	
ترم تحصیلی	$۴/۸۸ \pm ۱/۲۴$
سن	$۲۱/۸۶ \pm ۲/۴۱$
معدل کل	$۱۶/۳۶ \pm ۰/۹۶$

نتایج نشان داد که اکثر دانشجویان شرکت کننده در پژوهش زن (۵۸/۶۶ درصد)، مجرد (۹۶/۰۹ درصد)، بومی (۵۶/۹۸ درصد)، با میانگین سنی $۲۱/۸۶ \pm ۲/۴۱$ بودند.

جدول ۲. میانگین نمره شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل موثر بر میزان شکاف آموزش تئوری و بالین از دیدگاه دانشجویان پرستاری

متغیر	انحراف معیار $\pm$ میانگین
شکاف تئوری و بالین	$۳۱/۰۳ \pm ۵/۲۷$
عوامل مربوط به مربیان پرستاری	$۳۷/۷۹ \pm ۹/۰۵$
عوامل مربوط به دانشجو	$۲۳/۰۹ \pm ۵/۰۰$
عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی	$۱۸/۶۴ \pm ۳/۶۵$
عوامل مربوط به بیمارستان و محیط بالین	$۵۳/۴۰ \pm ۸/۹۰$
عوامل مربوط به نقش بیمار و همراهان او	$۱۴/۴۳ \pm ۲/۷۲$
نمره کل عوامل موثر	$۱۴۷/۳۷ \pm ۲۳/۲۲$

نتایج نشان داد که از دیدگاه دانشجویان پرستاری میانگین نمره شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل موثر بر آن به ترتیب $۳۱/۰۳ \pm ۵/۲۷$ و $۱۴۷/۳۷ \pm ۲۳/۲۲$ بودند.

جدول ۳. ارتباط بین میانگین شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل موثر با متغیرهای دانشجویان پرستاری

عوامل		شکاف		متغیر	
P-Value	انحراف معیار $\pm$ میانگین	P-Value	انحراف معیار $\pm$ میانگین		
۰/۳۱۹	۱۴۵/۹۷ $\pm$ ۲۵/۴۱	۰/۱۴۷	۳۰/۶۷ $\pm$ ۵/۵۳	زن	جنس
	۱۴۹/۳۷ $\pm$ ۱۹/۷۰		۳۱/۵۴ $\pm$ ۴/۸۷	مرد	
۰/۱۷۹	۱۴۷/۷۷ $\pm$ ۲۳/۴۰	۰/۱۴۰	۳۱/۱۳ $\pm$ ۴/۸۷	مجرد	وضعیت تاهل
	۱۳۷/۵۷ $\pm$ ۱۶/۶۶		۲۸/۵۷ $\pm$ ۳/۵۰	متاهل	
۰/۶۲۷	۱۴۷/۰۰ $\pm$ ۲۲/۲۳	۰/۰۸۹	۳۰/۵۷ $\pm$ ۵/۱۶	بومی	محل سکونت
	۱۴۷/۸۸ $\pm$ ۲۴/۶۱		۳۱/۶۳ $\pm$ ۵/۳۹	غیر بومی	
ضریب همبستگی اسپیرمن		ضریب همبستگی اسپیرمن			
۰/۰۴۵	۰/۵۴۷	۰/۱۱۰	۰/۱۴۰	سن	
۰/۱۸۲	۰/۰۱۴	۰/۱۲۲	۰/۱۰۱	ترم تحصیلی	
۰/۰۶۵	۰/۳۸۲	۰/۰۱۸	۰/۸۰۸	معدل کل	

نتایج حاکی از وجود رابطه ی آماری معنی دار بین مشخصات دموگرافیک و ترم تحصیلی ($P= ۰/۰۱۴$) می باشد اما بین مشخصات دموگرافیک و میانگین شکاف آموزش تئوری رابطه ی معنی داری وجود نداشت

جدول ۴. ارتباط ابعاد عوامل موثر بر میزان شکاف آموزش تئوری و بالین با شکاف آموزش تئوری و بالین از دیدگاه دانشجویان پرستاری

متغیر	ضریب همبستگی اسپیرمن	P-value
شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل مربوط به مربیان پرستار	۰/۰۹۶	۰/۱۹۸
شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل مربوط به دانشجو	۰/۰۸۶	۰/۲۵۲
شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی	۰/۲۸۰	<۰/۰۰۰
شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل مربوط به بیمارستان و بالین	۰/۲۴۸	<۰/۰۰۰
شکاف آموزش تئوری و بالین و نقش بیمار و همراهان او	۰/۰۱۷	۰/۸۲۰

نتایج نشان داد که رابطه معنی دار بین شکاف آموزش تئوری و بالین با عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی ($P<۰/۰۰۰$) و بیمارستان و محیط بالین ($P<۰/۰۰۰$) وجود داشت.

جدول ۵. بررسی ارتباط شکاف آموزش تئوری و بالین با استفاده از رگرسیون ساده و چندگانه

رگرسیون خطی ساده		رگرسیون خطی چندگانه (مدل تعدیل یافته)		متغیر	
B	خطای استاندارد	P-Value	B	خطای استاندارد	P-Value
۰/۰۹۴	۰/۱۶۳	۰/۵۶۳	۰/۱۹۲	۰/۱۹۱	۰/۳۱۵
جنس	زن	—	—	—	—
۰/۸۶۴	۰/۸۰۰	۰/۲۸۲	۰/۸۷۰	۰/۸۰۰	۰/۲۷۹
مرد	—	—	—	—	—
وضعیت تاهل	مجرد	—	—	—	—
—	متاهل	—	—	—	—
۲/۵۶۲	۲/۰۳۱	۰/۲۰۹	۳/۰۸۱	۲/۲۵۲	۰/۱۷۳
محل سکونت	بومی	—	—	—	—
۱/۰۵۷	۰/۷۹۴	۰/۱۸۵	۰/۶۹۴	۰/۸۰۲	۰/۳۸۸
غیر بومی	—	—	—	—	—
ترم تحصیلی	۰/۴۷۳	۰/۳۱۶	۰/۱۳۶	۰/۳۴۶	۰/۳۰۳
معدل کل	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۵۷۴	۰/۰۰۳	۰/۹۳۹
عوامل مربوط به مربیان پرستاری	۰/۰۵۸	۰/۰۴۳	۰/۱۸۰	۰/۰۵۸	۰/۳۰۴
عوامل مربوط به دانشجو	۰/۰۷۲	۰/۰۷۹	۰/۳۵۸	۰/۰۹۶	۰/۶۷۳
عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی	۰/۳۸۷	۰/۱۰۴	۰/۰۰۰	۰/۱۴۵	۰/۰۱۱
عوامل مربوط به بیمارستان و محیط بالین	۰/۱۲۳	۰/۰۴۳	۰/۰۰۵	۰/۰۶۲	۰/۱۶۹
نقش بیمار و همراهان او	۰/۰۰۳	۰/۱۴۵	۰/۹۸۲	۰/۱۶۲	۰/۲۰۰

نتیجه ی رگرسیون چندگانه نشان دهنده ی وجود رابطه ی معنی داری بین شکاف آموزش تئوری و بالین و عوامل مربوط به بیمارستان و محیط بالین ($P= ۰/۰۰۵$) و عوامل مربوط به برنامه ریزی آموزشی ($P= ۰/۰۰۰$) می باشد.